

Kulturaren
Euskal Behatokia
Observatorio Vasco
de la Cultura

Laburpen
exekutiboa

Politika Kulturalen Ebaluazioa

Kontzeptuak,
dimentsioak eta
adierazleak

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

KULTURA ETA HIZKUNTZA
POLITIKA SAILA
DEPARTAMENTO DE CULTURA
Y POLÍTICA LINGÜÍSTICA

Laburpen exekutiboa

Kulturaren Euskal Behatokiak azterlan bat eskaintzen dio politika kulturalen ebaluazioaren analisiari, gobernu-maila guztietako erdigunean kokatzen ari den ariketa. Erreferentziazko erakundeak ematen ari diren “ebaluaziorako biraketaren” lekuko gara, nahiz eta nabariagoak izan arau-orientazioetan aplikazio praktikoetan baino. Txosten honek lagundu egin nahi du kontzeptuak argitzen, ebaluazio-prozesuari buruzko erreferentziak, gidak eta orientazioak identifikatzen, baita metodologiak eta erremintak, erreferentziak eta adibideak planteatzen ere.

Bi bloke handitan antolatzen da: lehenengoak politika publikoen ebaluazioan kontuan hartu beharreko gakoak planteatzen ditu. Politika kulturalak ditu ardatz bigarren blokeak, planteamendu aplikatuago batekin. Printzipioekin edo ebaluazioan kontuan hartu beharreko dimentsioekin hasiz eta adierazleak ere jasoz, erreferentziak eta adibideak eman nahian gaur egun praktikoa baino teorikoagoa den jarduera bat argitzeko. Gaur egun programa eta proiektu kulturalen ebaluazioak dituen zailtasun eta erronkei eskainitako atal batekin amaitzen da.

Politika publikoen hainbat ebaluazio-tradizio daude munduan, instituzionalizazio-maila handiagoarekin edo txikiagoarekin. Dena den, derrigorrezko eskakizunak desberdinak izan badaitezke ere, gaur egun, gutxien instituzionalizatutako testuinguruetan ere (AEB eta Kanada, esaterako) zabalduta dago giden edo gidalerroen erabilera, edo, Irlandan, Erresuma Batuan edo Norvegian gertatzen den bezala, arauena eta jarraibideena. Aplikazioa hedatu egin da eta denek onartzen dute, teorian behintzat.

Aipatzekoa da nazioz gaindiko hainbat erakunderen (Ekonomia Lankidetzak eta Garapenerako Erakundea, OCDE, edo Europar Batasuna, esaterako) bultzada politika publikoen ebaluazioa onartzeko eta nahitaezko bihurtzeko. Horrela, OCDEk 2022an onartu zuen politika publikoen [gomendioa](#), 2020an egindako 42 herrialderen praktiken [analisi](#) zabalean oinarritutakoa, herrialde horietako askotan ebaluazioa errealitate bat baino gehiago gauzatzeke dagoen konpromiso bat dela erakutsiz, ebaluazio-politika bideratzeko lege-oinarri bat badute ere.

Europar Batasunari dagokionez, erakundearen funtsak jasotzen dituztenei eskatzen zaie ebidentzietan oinarritutako ebaluazio-mekanismoak eduki ditzatela, eta ebaluazioa legegintza-jarduerara zabaltzen ari da [Better regulation agenda](#) deitutakoaren bidez, herritarren parte-hartzea eta gobernantza bultzatuz. Mekanismo horren bidez, kontsulta publikoak hobetzera eta sinplifikatzera bideratutako printzipio eta gomendioen aplikazioa sustatzen du, ebidentzietan oinarritutako ebaluazioa sustatzen

Politika Kulturalen Ebaluazioa

Kontzeptuak, dimentsioak eta adierazleak

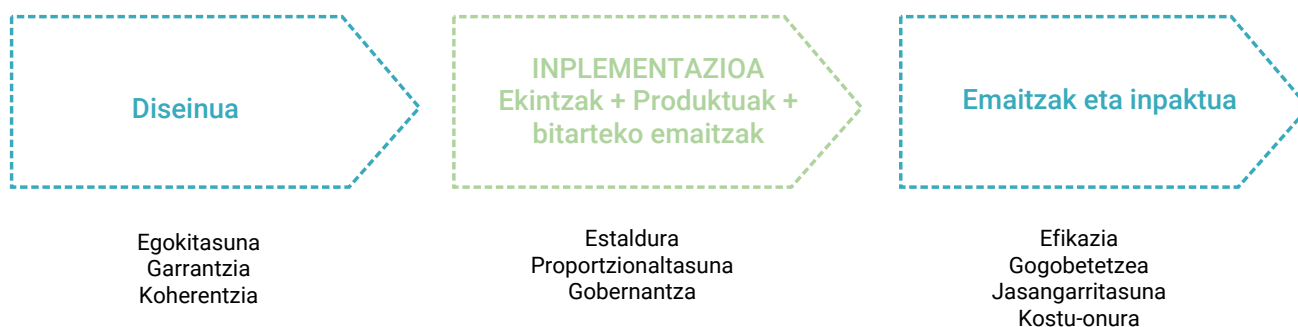
du, eta, horrekin batera, hasierako inpaktuko ebaluazioak, arauen sinplifikatzea eta burokrazia murriztea, edo Garapen Jasangarrirako Helburuak gaineratzea.

Estatu mailan, aipatu behar da Estatuko Administrazio Orokorrean politika publikoen ebaluazio instituzionalizatzeari buruzko [27/2022 Legea](#).

EAEn, kudeaketa publikoa hobetzeko prozesuak ere duela 30 urte hasi ziren, ebaluazioaren gaia ere sartuz. Legegintzaldi desberdinei lotutako estrategia eta planen ondoren, mota horretako azken plana XII. Legegintzaldiari dagokio eta [ARDATZ 2030](#) plana da, gobernantza, berrikuntza eta gobernu digitala ardatz dituen politika publikoak ebaluatzeko dokumentu markoa. Datuetan eta kontuak ematean oinarritutako zerbitzu-eredu batean oinarritzen da. Politika publikoen ebaluazioaren inguruan aipatu beharra dago, halaber, [3/2022 Legea, maiatzaren 12koa, Euskal Sektore Publikoarena](#).

Ebaluazioari buruzko definizioak zenbait elementu aditzera ematen dituzte, hala nola ebaluazioaren sistematizatzeko eta egituratzeko premia, ebidentzia eskakizun gisa, erreferentzia-markoa helburu neurgarrietan eta ebaluazio politikaren hainbat fasetan aplikatzeko aukerak, diseinutik hasi eta ondorioetaraino. Ebaluazio zorrotzeko edozein prozesuk berezko dituen elementu horiei gehitzen zaio ebaluatu beharreko objektua politika publiko bat dela eta baliabide publikoekin egiten dela, eta, horrenbestez, ekarpen gisa dakarren gizarte-onura da, azken batean, dispositiboa kontzentratuko den fokua. Esandako guztitik ondorioztatzen da ebaluazioaren eta plangintzaren arteko inbrikazioa. Lehenengoak helburuak eta adierazleak ezarriko dituen prozesu planifikatzaile bat behar du erreferentziazko marko gisa. Ebaluatzen dena ezarritako konpromisoen betetze-maila edo hasierako aurreikuspenarekiko desbideratze egiaztagarriak izango dira, hain zuzen ere. Eta prozesu hori, gaur egun, ez da ulertzen herritarren eta alderdi interesdunen parte-hartzerik gabe. Politika publikoen zutabeetako bat da gobernantza, eta horrek gardentasuna, kontrola eta konplexutasuna gehitzen dio gobernantzaren kudeaketari.

Hainbat irizpideri jarraitu ahal zaie ebaluazio motak sailkatzeko orduan: nork egiten duenaren arabera, zertarako egiten denaren arabera, noiz egiten diren ala prozesuaren eta haren emaitzen arabera.

Politika Kulturalen Ebaluazioa

Kontzeptuak, dimentsioak eta adierazleak

Politika kulturaleri dagokienez, zenbait sektoretara –hala nola hezkuntzara, osasunera edo nazioarteko lankidetzara– orain arte bete-betean iritsi den ebaluaziorako norabide-aldaketa hori, hasi da politika kulturala ere eraginpean hartzen.

UNESCOk adierazten duenez “funtsezkoa da bermatzea ebaluazioa politika kulturalaren beste fase bat gehiago izan dadila eta esku-hartzeen diseinutik beretik inplementatu dadila. Ebaluazioa betebeharrak eta konpromiso gisa. Ebaluatzeak ez du soilik politiken kalitatea hobetzen eta izan daitezkeen akatsak zuzentzen laguntzen, baizik eta, funtsezkoa ere bada politika horiek giza eskubideak errespetatuko dituztela ziurtatzeko”.

Politika kulturaleri buruzko kapituluak, ebaluazioaren aplikaziorako orientazio argi bat du, kultura-erakundeak erabiltzen ari diren printzipio, dimentsio, adierazle eta metodologiaren bidez. Zenbait tradizioetako erremintak eta ikuspegiak aukeratzen saiatu gara bakoitzaren onena erakusteko asmoz.

Printzipioekin hasten da politika kulturalen ebaluazioari eskainitako atala. Eta erreferentzia nabarmen gisa hartu dugu [Cultural Value](#) deitutako proiektuaren zati den esperientzia britainiarra.

Cultural Value project proiektuaren ebaluazio-printzipioen laburpena.

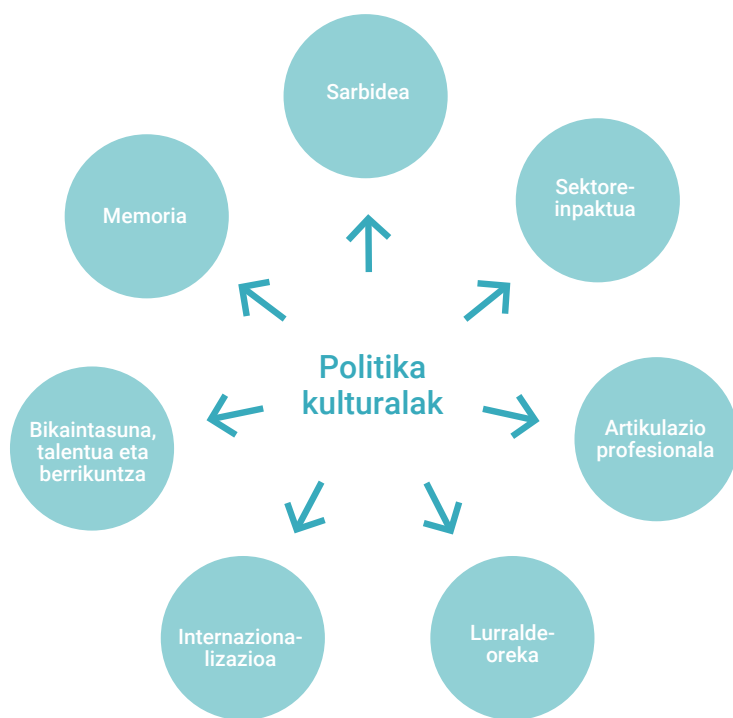
Onuragarria	Sendoa	Pertsonetan zentratua	Konektatua
↓	↓	↓	↓
Nola ziurtatu ebaluazioak erakundearen eta alderdi interesdunen premiak aztertuko dituela?	Ikuspegia eta metodologia egokiak eta zorrotzak dira, eta ikaskuntzara bideratuta daude?	Nola kontuan izan askotariko ikuspuntuak eta esperientziak hobeto bereizteko?	Beste batzuekin eta beste batzuen bidez partekatutako ikaskuntza ahalbidetzen du ebaluazioak?
Ikaskuntzarekiko konpromisoa Etikoa Aplikagarria	Zorrotza Ikuspegi zabalekoa Proporzionatua	Enpatikoa Ahots ugari Sozialki konprometitua	Gardena Kontzientea Partekatua

Politika kulturalen dimentsioei dagokienez, honako dimentsio hauek identifikatu dira, eta dimentsio horiek deskribatuko dira laburki, bakoitzari lotutako adierazleetarako hurbilketa baten ekarpena ere eginez, betiere EAEren errealitatera bideratutako begirada batetik, hautatutako erreferentzien artean beste testuinguru batzuetako erreferentziak badaude ere.

Politika Kulturalen Ebaluazioa

Kontzeptuak, dimentsioak eta adierazleak

Dimentsio estrategikoak:
trantsizio digital, berde eta sozialak
2030 Agenda

Dimentsio estrukturalak eta parte-hartzea:
sistema eta gobernantza

Hautatu diren adibideen artean, nabarmentzekoak dira ebaluazio-eredu orokorrak direlako ondoko hauek:

- **FEMPren** eredua ebaluazio-adierazleen markoaren adibide gisa.
- **EB ko hiriburu kulturalen autoebaluaziorako gida.**
- **Kultura-lekuetako Europako inbertsioetako auditorien txostenak.** FEDER funtsen ondorio sozial, ekonomiko eta kulturalak ebaluatzen dituztelako hartzen dugu

Kapitulua, datuei eta informazio-iturriei buruzko atal batekin eta dauden zailtasunak eta arriskuak identifikatzen dituen beste batekin amaitzen da.

Ondorio gisa, azpimarratu behar da ebaluazioaren aplikazioan kontzentratu behar dela ahalegina, ebaluazioa modelizatzen saiatuz bere konparagarritasuna eta analisi ebolutiboa errazteko. Programa eta proiektu kulturalak ebaluatzeko premiari zorrotasunez erantzuteko unea da, horretarako adierazle erabilgarriak, fidagarriak eta esanguratsuak baliatuz. Ikuspegi zabal batekin planteatzeko unea, baliabideen justifikazioaz haratago, ebaluazioarekin konprometitz helburuak ezartzetik inpaktuen analisiraino.

Ebaluazioa, kontuak emateaz haratago, hobetzeko eta ikasteko prozesu bat da. Hori da, nolabait, bere izateko arrazoia. Asmoaz, teori az edo betebeharr az haratago programa eta zerbitzu kulturaletan erabat onartutako beste kudeaketa-ari keta bat gehiago izan dadin.

Kulturaren
Euskal Behatokia
Observatorio Vasco
de la Cultura

Politika Kulturalen Ebaluazioa

Kontzeptuak,
dimentsioak eta
adierazleak

Laburpen exekutiboa

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

KULTURA ETA HIZKUNTZA
POLITIKA SAILA

DEPARTAMENTO DE CULTURA
Y POLÍTICA LINGÜÍSTICA